

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Open Data

Themamiddag Actieve
Openbaarheid

Agenda

- Wat is open data + wet- en regelgeving
- Beleid Open Data Nationaal Archief
- Hoe is het Nationaal Archief daar gekomen?

Wat is open data + wet- en regelgeving

Wat is open (overheids-)data?

- Je mag er wat mee

Toegankelijk

Publieke taak

Openbaar

Drempelvrij

- Je kan er wat mee

Herbruikbaar

Computerleesbaar

Rechtenvrij

Wet- en regelgeving

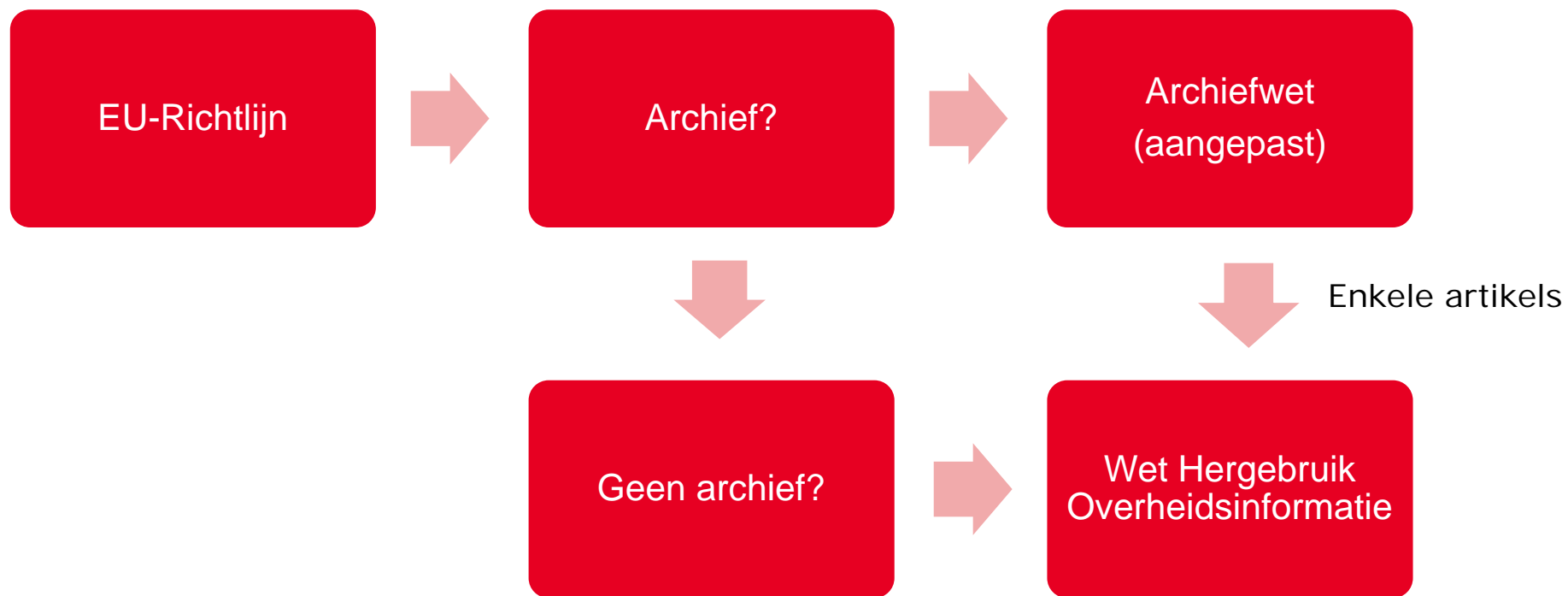
- Richtlijn 2003/98/EG inzake het hergebruik van overheidsinformatie
  - In eerste versie uitzondering voor o.a. archieven, in gewijzigde versie niet meer
- Voor Nederland: implementatie in Wet hergebruik van overheidsinformatie
- Wet hergebruik van overheidsinformatie is *niet* van toepassing op archieven: men vond dat de Archiefwet voldoende kaders biedt
- Maar: Archiefwet wel aangepast, én enkele artikelen uit de Wet hergebruik van overheidsinformatie *wel* van toepassing op archieven verklaard (en Europese richtlijn geldt ook voor archieven)

Wet- en regelgeving in een plaatje

“Europa”

Implementatie in Nationale wetgeving

Wijzigingen Archiefwet (1)

Nieuw artikel 2b:

- Lid 1. Onder gebruik in de zin van de artikelen 14 en 17 van deze wet wordt ook het hergebruik verstaan in de zin van Richtlijn 2003/98/EG [...]
- Lid 2: De Wet hergebruik van overheidsinformatie is niet van toepassing op het ter beschikking stellen van naar een archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden voor gebruik, tenzij bij deze wet anders is bepaald.

Wijzigingen Archiefwet (2)

Ruimere interpretatie artikel 14:

- De archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten zijn, behoudens het bepaalde in de artikelen 15, 16 en 17, openbaar. Ieder is, behoudens de beperkingen die voortvloeien uit het in die artikelen bepaalde, bevoegd die archiefbescheiden kosteloos te raadplegen en daarvan of daaruit afbeeldingen, afschriften, uittreksels en bewerkingen te maken of op zijn kosten te doen maken.
- >> *en hergebruik*

Wijzigingen Archiefwet (3)

Gewijzigd artikel 17 (wijziging cursief):

- Lid 1: De beheerder van een archiefbewaarplaats stelt de daar berustende archiefbescheiden aan de verzoeker ter raadpleging of gebruik beschikbaar met inachtneming van de aan de openbaarheid gestelde beperkingen *en overeenkomstig de artikelen 5 en 6 van de Wet hergebruik van overheidsinformatie.*

Wijzigingen Archiefwet (4)

In art. 19 over tarifiering wordt art. 9 lid 1 en 4 Wet Hergebruik van toepassing verklaard (wijziging cursief):

- De zorgdrager stelt, indien de kosten, bedoeld in artikel 14 en in artikel 18, zesde lid, in rekening worden gebracht, regels omtrent die kosten. *Voor de kosten die in rekening worden gebracht is artikel 9, eerste en vierde lid, van de Wet hergebruik van overheidsinformatie van overeenkomstige toepassing.*

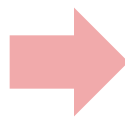
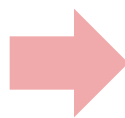

Wet Hergebruik van toepassing door verwijzing vanuit Archiefwet

Archiefwet

Art. 17
(gebruik)

Art. 19
(tarifiering)

Wet Hergebruik

Art. 5 en 6
(hergebruik)

Art. 9
lid 1 en 4

Wet Hergebruik (1)

Artikel 5 Beschikbare formaten

- Lid 1: De voor hergebruik beschikbare informatie wordt verstrekt zoals de informatie bij de met een publieke taak belaste instelling aanwezig is en voor zover mogelijk langs elektronische weg, in een open en machinaal leesbaar formaat, samen met de metadata, waarbij het formaat en de metadata voor zover mogelijk voldoen aan formeel open standaarden [...]
- Lid 2: Een met een publieke taak belaste instelling is *niet verplicht* vervaardiging van documenten voort te zetten en deze documenten op te blijven slaan, enkel met het oog op hergebruik.

Wet Hergebruik (2)

Artikel 6 Voorwaarden

- Lid 1: De voorwaarden voor hergebruik zijn voor vergelijkbare categorieën van hergebruik gelijk.
- Lid 2: Een met een publieke taak belaste instelling verbindt aan de toestemming voor hergebruik geen licentievoorwaarden die de mogelijkheden tot hergebruik nodeloos beperken of waardoor de mededinging wordt beperkt.

Wet Hergebruik (3)

Artikel 9 Tarifiering

- Lid 1: De met een publieke taak belaste instelling brengt voor het hergebruik van informatie ten hoogste de marginale kosten van vermenigvuldiging, verstrekking en verspreiding in rekening.
- Lid 4: De met een publieke taak belaste instelling maakt het vooraf kenbaar als kosten in rekening worden gebracht voor het hergebruik en met welke factoren rekening wordt gehouden bij de berekening daarvan. Op verzoek geeft de betrokken instelling inzicht in de berekening met betrekking tot een concreet verzoek om hergebruik.

Wet Hergebruik (4)

Artikel 9 Tarifiering: NIET van toepassing: art. 9 lid 2 en 3

- Lid 2: In afwijking van het eerste lid brengen musea en bibliotheken voor het hergebruik van informatie ten hoogste de gemaakte kosten voor verzameling, productie, vermenigvuldiging en verspreiding, conservering en vereffening van rechten in rekening, vermeerderd met een redelijk rendement op investeringen.
- Lid 3: In afwijking van het eerste lid kan een met een publieke taak belaste instelling, ter bestrijding van de kosten van de uitvoering van de publieke taak, voor het hergebruik van informatie ten hoogste de gemaakte kosten voor verzameling, productie, vermenigvuldiging en verspreiding, in rekening brengen, vermeerderd met een redelijk rendement op investeringen, indien dat bij wet is bepaald. De berekening van de kosten geschiedt op basis van objectieve, transparante en controleerbare criteria.

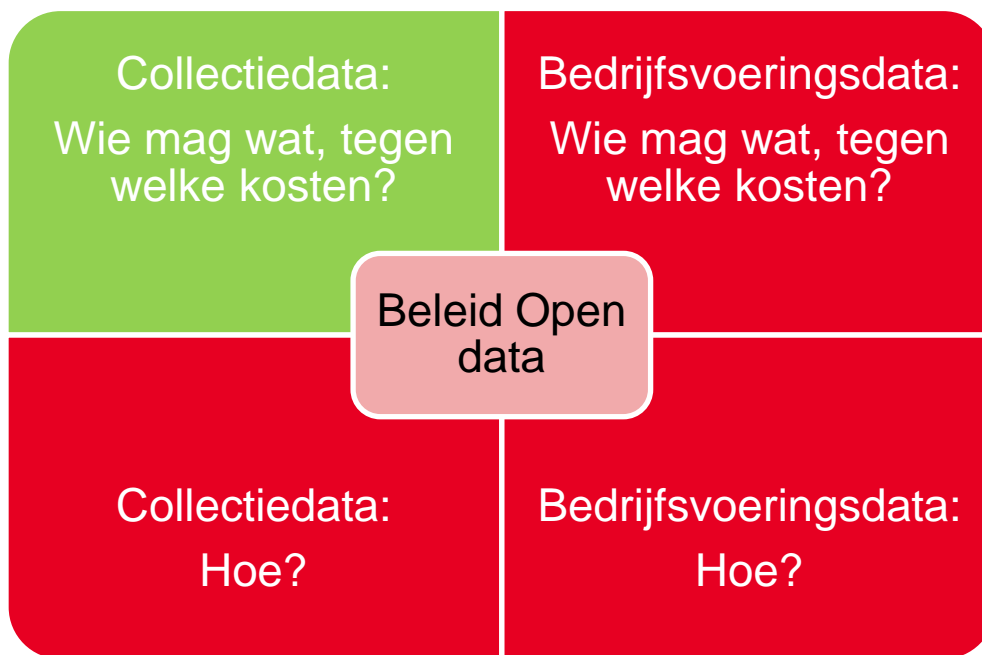
Beleid Nationaal Archief

Beleid Nationaal Archief

Scope:

Wat levert open data op?

- Vergroting van het bereik van de collectie:
  - 120.000 bezoekers per maand op de eigen website vs. 12 miljoen bij Wikipedia
  - Hergebruik
- Versterking van de legitimiteit van de organisatie:
  - Informatie vaker gebruikt
- Vergroting van de externe oriëntatie
  - Meer naar buiten kijken, meer samenwerking
- Standaardisatie
- Interessante toepassingen
  - O.a. Wikimedia, Openarchieff.nl, Tijdbalk.nl

Uitgangspunten Open Data Nationaal Archief

- Als het kan, dan open data
- Wanneer kan het?
  - Geen beperkingen (b.v. openbaarheid, auteursrecht, persoonlijke levenssfeer)
- Geen onderscheid in type hergebruiker (b.v. commercieel of niet-commercieel)
- N.B. Wet- en regelgeving geeft niet direct alle antwoorden, door termen als “gelijk handelen in gelijke gevallen”, “nodeloos”, “beperken”
- Beleid is onze (juridisch getoetste) interpretatie

Tarifering

- Metadata (toegangen, inventarissen indexen, ...) worden, voor zover ze vrij van rechten zijn, kosteloos aangeboden
- Collectiedata (scans van archiefstukken, foto's, ...)
  - In de hoogst beschikbare resolutie
  - Born digital material wordt kosteloos ter beschikking gesteld
  - Materiaal dat eigendom is van derden wordt zoveel mogelijk behandeld als materiaal uit de eigen collectie, tenzij andere bindende afspraken gelden
  - Materiaal dat zich in analoge vorm in de collectie bevindt, maar dat bijvoorbeeld via scanning on demand wordt gedigitaliseerd, wordt beschikbaar gesteld tegen marginale kosten (doorbelasting van de kosten die worden gemaakt om aan het verzoek te voldoen).

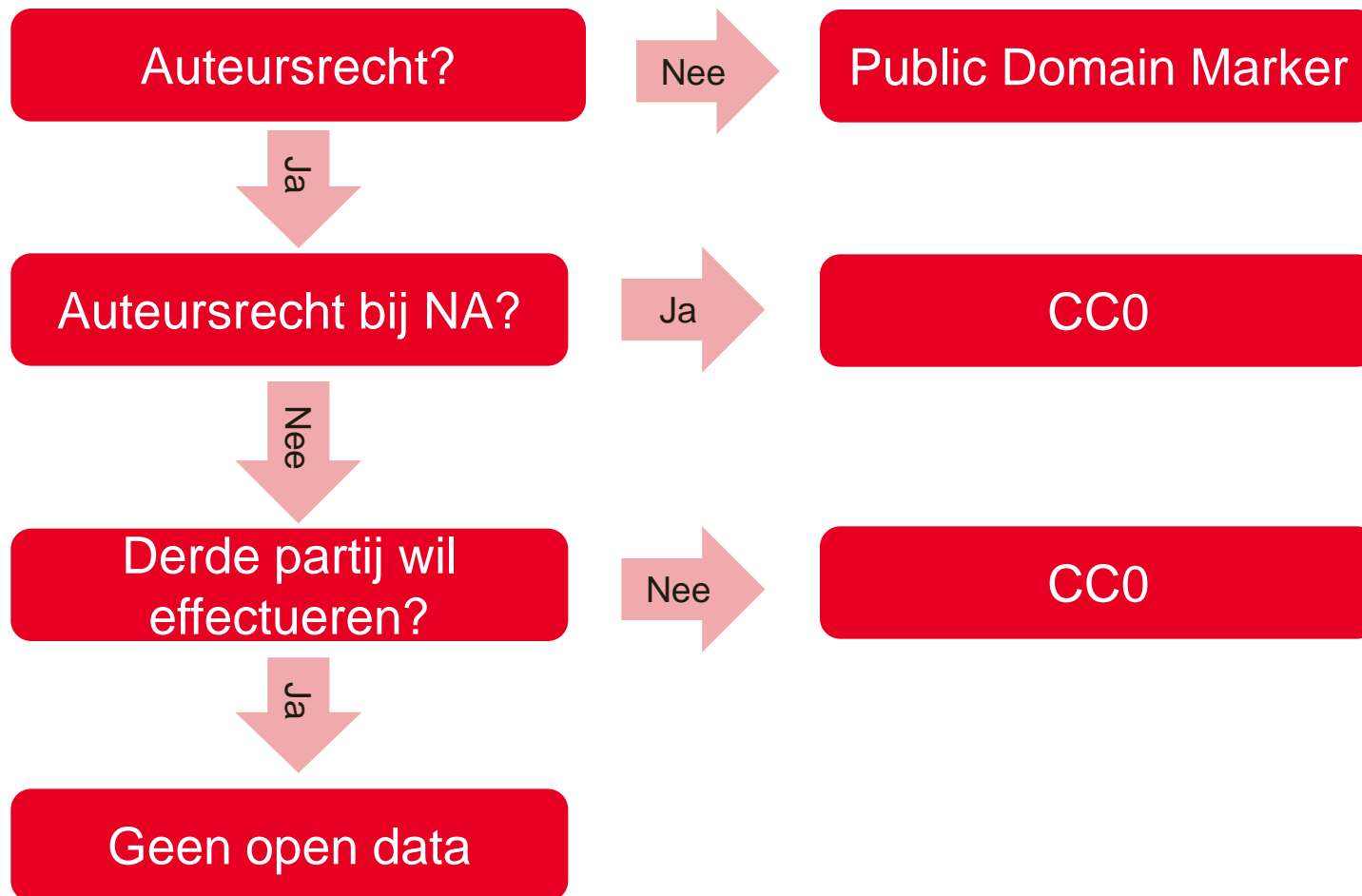

Auteursrecht en licenties

- Geen auteursrecht? Dan beschikbaar gesteld met Public Domain Marker.
- Auteursrecht op de open collectiedata bij het Nationaal Archief? Dan dit recht niet effectueren: beschikbaar met CC0-licentie.
- Auteursrecht bij derde partij, maar deze heeft verklaard dit recht niet te zullen effectueren? Dan beschikbaar met CC0-licentie.
- Auteursrecht bij derde partij die (mogelijk) wil effectueren? Dan geen open data.

Auteursrecht en licenties

Bronvermelding

- Zien we als drempel > zo min mogelijk
- Afweging per geval. Indien echt nodig dan toepasselijke creative commons-licentie (CC-BY of CC-BY-SA).
- Voorlopig: geen voorwaarden voor hergebruik van metadata (CC-0 of Public Domain marker).
- Vanwege het belang dat het Nationaal Archief hecht aan de mogelijkheid voor de gebruiker om de bron van de informatie kan achterhalen, met het oog op het belang van authenticiteit van archiefbescheiden, zullen scans in principe beschikbaar worden gesteld onder een CC-BY-licentie. N.B. Evalueren!

Hoe ging het bij het Nationaal Archief?

Wat deden we al?

- Ca. 6700 archiefinventarissen
- Ca. 500.000 scans van archieven
- 112 indexen (ca. 1370.000 records)
- 6200 kaarten
- Ca. 370.000 scans van foto's

Proces: hoe zijn we er gekomen? (1)

- Vóór 2012 “staande praktijk”:
  - NA stelde al lang (meta)data beschikbaar: toegangen (pdf, xml) afzonderlijk te downloaden, later ook als dataset;
  - Veel afbeeldingen op Wikipedia
  - 2010: > 1000 foto's van politici en gebeurtenissen gedoneerd aan Wikipedia

Proces: hoe zijn we er gekomen? (2)

- 2012 / 13: wens: van praktijk naar beleid
  - Werkgroepje met vertegenwoordigers van alle afdelingen (ca. 8)
  - Tweewekelijkse bijeenkomst
  - Onderzoek: waar moet je dan beleid voor hebben?
  - Onderwerpen:
    - » Beoogde effecten
    - » Doelgroep
    - » Relatie met hergebruikers
    - » Prijs en financieel kader
    - » Investeringsbereidheid
    - » Gebruiksbeperkingen
    - » Semantische vorm van gegevensuitwisseling
    - » Granulariteit
    - » Ruwheid
    - » Aanbieden van webservice
    - » Aanbieden van presentatievoorziening
    - » Technische standaarden
  - Veel discussie!

Proces: hoe zijn we er gekomen? (3)

- 2012 / 13:
  - Per onderwerp uitersten aangegeven
  - Verwarring:
    - » Open data versus openbaarheid?
    - » Open versus gratis?
    - » Collectie versus bedrijfsvoeringsinformatie?
    - » Welk deel van de collectie?
    - » Richtlijn?
    - » Techniek?
  - Discussie in directie: vragen en zorgen
  - Lastig: niet alle wet en regelgeving al uitgekristalliseerd

Dilemma's

- Wat is precies overheidsinformatie? Valt (naar een archiefbewaarpplaats overgebracht) particulier archief daar ook onder?
  - Onze interpretatie: ja.
- Wat is een belemmering?
  - Registreren?
  - Ja > niet "gratis" bestellen
- Bronvermelding?
  - Ja, maar soms noodzakelijk

Proces: hoe zijn we er gekomen? (4)

- 2014 Ontrafeling:
  - › Alleen collectiedata
  - › Nog niet altijd gekeken naar technische vragen
  - › Wet- en regelgeving goed gelezen 😊
  - › Begin 2015 vaststelling beleid

